

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[Collection Mythologiae libri decem, Venise, Segno della Fontana, 1567](#)[Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre III](#)[Item Mythologia, Venise, 1567 - III, 10 : De Eumenidibus](#)

Mythologia, Venise, 1567 - III, 10 : De Eumenidibus

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Venise, 1567 - X \[25\] : De Eumenidibus](#)

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre III

[Mythologia, Francfort, 1581 - III, 10 : De Eumenidibus](#) est une version augmentée de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre III

[Mythologie, Paris, 1627 - III, 11 : Des Eumenides](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre III

[Mythologie, Lyon, 1612 - III, 10 : Des Eumenides](#) est une transformation de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la notice Équipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Présentation du document

Publication Venise, Comin da Trino, 1567

Exemplaire Munich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ),

Res/4 Ant. 50

Formatin-4

langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination67r°-70v°

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques et historiques [Euménides](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière modification le 28/04/2023

aut alicuius libidinis explendæ causa, aut propter ambitionem, ille gravissimis animi cogitationibus ante extremum vitæ diem necessario discruciatur, suoque vel ipsius iudicio tam gravissimis suppliciis putatur dignus. Si cõtra leuissimam sint peccata, quæ commiserit, tristatur quidem animus, quia Dei sui voluntatem offenderit, ac cum diuinæ clementiæ venit in mentem, statim illi spes veniæ suboritur. Qui verò pie sancteq; se vixisse inuenit p vniuersam vitæ suæ cursum, maior hunc læticia capit, quàm vllò orationis genere explicari possit. Quid enim tam iucundum, quid tam optabile, aut tã gloriofum cuiquam esse potest, quod tam præclarum viaticum, ante summi Dei tribunal, quàm conscientia ab omnibus sceleribus libera? aut quæ diuitiæ, quæ nobilitas, qui honores cum animi nullius turpitudinis sibi concessi felicitate, vel etiam præclarorum facinorum memoris, comparari possint illi migrotæ, qui è conscientia multorum scelerum exurgunt, illi inquam sunt tartara, illi Phlegethontes, illi Styges, illi Acherontes. At læticia quæ ex integritatis & innocentie memoria oritur, illi sunt campi Elysi, illæ beatorum insulæ, illa summa felicitas animarum, quàm viris bonis antiqui sapientes proponebant. Hæc enim omnia futuram Dei vel vindictam, vel remunerationem præsciunt: hæc illa sunt omnia quæ sapientes antiqui de inferis ad coercendam ab omni turpitudine multitudinem excogitarunt. Illa grauitas suppliciorum in sacris libris, quæ sceleratis proponuntur; aut præmiorum magnitudo, quæ viris bonis; iam non amplius fabulosè, sed verè à summi Dei filio Christo est proposita; atque eadem nulla vi humana est explicabilis. Dicuntur ab antiquis inferorum iudices fuisse touis filii; quod anima nra, in qua sunt illæ p̄dictæ iudicandi facultates, diuina est, & ab anima mundi, vt voluerunt antiqui, tanquam aliqua eius portio, in hæc corpora profecta. At enim quid est hæc anima mundi, nisi Deus omnipotens, qui omnia curat, omnia gubernat, omnia quæ veniunt in generationem dispersit ac distribuit; fabulati sunt Aiaci p̄cibus hoies in formicas fuisse cõuersos, quid p̄ hæc fabulã significarēt antiqui explicauit Theagenes in rebus quas scripsit Aeginetatum. lib. 3. quod Aeginetæ perrari erant aliquando in insula, quia frequentibus piratarum, aliarumque nationum incursionibus infestarentur; qui cum minimè scirent resistere, in spelunca tanquam formicæ delitescerant. Aiacus autem naues ædificare illos docuit, populosq; ad rei militaris exercitationem euocauit, quare timore deiecto, externiq; viribus paulatim resistere docti, è spelunca in apertum prodierunt; inde è formicis in homines dicuntur fuisse conuersi, vt scripsit Zexes historia 133. septimæ Chilliadis. At Strabo lib. 8. fabulæ locum datum fuisse inquit, quia formicarum more terram sodiētes vt agriculturæ locum haberent, ad petras transferrent: fossasq; incoherent, ne in ædificia sumptus facerent. Hoc ipso vñ sunt Græci deprecatores; quia virorum bonorum & iustorum & temperantium preces possunt vel vniuersis ciuitatibus à Deo veniam & calamitatum finem impetrare. atque de iudiciis inferorum satis dictum est; nunc de Eumenidibus dicatur.

De Eumenidibus.

Cap. X.

AT enim quia poterat nonnullos ea fallere opinio, quod possent descendentes ad inferos sua crimina occultare; cum & pauci homines multis peccatis

Mythologia.

peccatis testes adhibeantur, & si qui fuerint testes, illos non eodem tempore esse perituros, cum prius mortui iudicentur, quam testes accesserint: necesse fuit persuadere multitudini imperitorum, quibus imprefsi iam erant in animo hi iudices, & tortores esse, & suppliciorum ministros his iudicibus assistere, qui mirificis modis, variisque suppliciis reos confiteri quid turpe in vita egissent, cogerent. Additæ sunt igitur illæ quas variis de causis modo Furias, modo Erinnyas, modo Eumenides nominarunt: quæ Iouis cælestis & inferni mandata afficiendis meritis calamitatibus hominibus exquerentur, & quæ ministræ essent prædictorum iudicum in excutiendis cuiusque sceleribus. Dicitur sunt totæ furæ à furore, quo fontes homines ex conscientiam scelerum exagitantur. Erinnyes ab ἐρινύω, quod indignari ac magnopere commoueri significat: Severæ à quibusdam ob acerbicatem. Eumenides dicitur sunt ab Ουμένη, quia Palladis consilio illas Argos profectus placasset à benevolentia & mansuetudine, cum prius ab indignatione Erinnyes dicerentur; vt scripsit Sophocles in Oedipode in Colono.

10

*Ἐὶ σφαί καὶ τὴν ἐρινύω ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς
Ἐρινύω ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς.*

Ipsas vocamus Eumenidas, pectore
Quod supplicem seruauerint amabili.

20

Eumenidas fuisse Noctis filias, testatur Lycophron in Cassandra his versibus;

*Ἰσὴν ἑταίρῳ πατρὶ αἰ σὺν τῆς ἰσχυρῆς
πρὸς αὐτῆς ἑταίρῳ, Ἐρινύω ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς.*

Fratres ubi patris puellæ filix
Noctis, parauerunt graues in mutuas Cædes.

Et Aeschylus in Eumenid.

Ἐμὴ γὰρ ἰσχυρῆς πατρὶς ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς.

Nos filix Noctis sumus grauissimæ.

30

Alii Noctis & Acherontis filias fuisse Eumenides crediderunt. At Orpheus in hymno, quem scripsit in Eumenides, illas Plutonis, siue Iouis terrestris & Proserpinæ filias dixit in his;

*Διὸς τῆς ἰσχυρῆς ἢ μεγάλῳ τῆς ἰσχυρῆς θεῶν
Ἄγνοι θεῶν τῆς ἰσχυρῆς ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς.*

Φερσέφου ἢ ἰσχυρῆς καὶ τῆς καλλιπλοῦς ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς.

Audite Eumenides me orantem mente benigna,
Terrestris Iouis, & casta, & dignissima proles
Infernæ Iunonis.

40

Hesiodus in eo libro, quem scripsit de Origine Deorum, è terra & Saturni sanguine natas esse Erinnyes putauit, cum Iupiter patri pudenda abscidit, ac guttæ sanguinis in terram cecidissent, vt est in his;

*Ἰσχυρῆς γὰρ ἢ ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς,
Ἄγνοι θεῶν τῆς ἰσχυρῆς ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς.*

Ἰσχυρῆς ἢ ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς.

Tum quæ fluxerunt atro de sanguine guttæ,
Terra bibit cunctas . mox & labentibus annis
Edit Erinnyas hæc tristes, magnosq; gigantes.

Epimenides poeta Cretensis scriptum reliquit illas Eponymes & Saturni filias fuisse, vt patet ex his versibus;

Εὐμνί

Γάρτοι δ' ἐνὶ κόλποισι βαλὼν ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ ἀφ' ἑσπέρης,
ἢ τῶ καλλικριπέτι ἐν τῷ χροστῷ ἀφ' ἡλίου,
παύροι δὲ δάκτυλοι, καὶ ἕρποντι ἀλλότριον.

Euonymen teneram Saturnus duxit, & illi
Nascitur alma Venus primum, Parca inde decorq,
Aeternaq; simul nascuntur Erinyes atræ.

At Sophocles in Oedipode in Colono Terræ & tenebrarum filias illas esse scribit in his .

αἱ γὰρ ἔρριδες

10

Ἰαὶ σφ' ἔχουσ' ἄντ' ἔρισι τοῦτο κίρρι .
nam terribiles

Terræ & tenebrarum tenent natæ Dex .

Has ait Hesiodus in libello de Diebus esse Rixæ filias, vindicesque peierantium, in quos iussu Plutonis animadvertunt, & die quinto Lunæ natas esse;

ἰσπ' ἡμῶν γάρ ῥησι, ἕρρινας ἀφ' ἡσπερίων,
ἕρρισι τιμωρίαι, τῶν, ἕρρι τῶν πῶρ' ἐπιφροῦν .

Inde die quinto Eumenides versantur, & errant
Vltrices, quas Rixa parit pœnam periurii .

Et Virgilius in primo Georg.

20

quintam fugæ, pallidus Orcus,
Eumenidesq; satæ.

Atque id quidem ex Pythagoricorum sententia, qui numerum illum in diebus lunaribus iustitiæ & æquitatis diem esse tradiderunt: Nam & exuperans adimit, & quod deficit, restituit æquitas, quorum utrunque est iudicis munus. Illud ipsum efficit dies quinta, quæ prima addit deficienti, cum altera quinea labentis & occidentis mensis adimat, quod est, exuperans. Dicebantur Eumenides pro capillis angues contortos habere in morem cincinnorum, ut innuit Hora. in secundo Carminum;

et intorti capillis

30

Eumenidum recreantur angues.

Sic & Catullus in Argonaut.

Quare facta virum mulcantes vindice pœna
Eumenides, quibus anguineo redimita capillo
Frons expirantis præportat pectoris iras.

Et in primo Elegiarum Tibull.

Tisiphoneq; impexa seros pro crinibus angues
Sxuit; & huc illuc impia turba fugit.

Sophocles præterea in Electra sic Erinnym æripedem nominavit; & Jovis .

ἠρριβορῆα λέγει χαλκίπους ἕρρινας, Ingraubus
Insidiis Erinnys æripes latens.

40

Licet autem ex libro . Iliadis, cognoscere has Furias tanquam aves aerivagas à poetis fuisse vocatas, quia volantes ad iussa sceleratorum supplicia conuolarent;

Ἀλλὰ ζῶε, καὶ ῥῆσαι, καὶ ἠεροφάνη ἕρρινας .

Jupiter, & Parca, quæq; æra transit Erinnys .

Has in vestibulo inferorum habitare dixerunt poete, de quibus ita Virgilius cecinit libro sexto;

Vestibulum ante ipsum, primisq; in faucibus orti,

Luctus,

Anonymis iusta & Deabus soluere.

Tantus verò fuit eorum timor, vt cum Cæcus Oedipus in Atticam ductus fuisset, Dearumque Erinnyum nemus intrasset, nescius cui Deorù dicatù esset, aut quæ foret eius loci religio, magnus Atticorum colonorum concursus fuerit ad ipsum Oedipù, qui mirabantur illum eò ausum esse ingredi, cù ipsi neque aspicere quidem lucum p̄xtereuntes auderent, vt est in Oedipode Colono apud Sophoclem;

Ῥαυδίτας κτε ε̄ περιεθῶν, τὸ
 ε̄ ἰσχυρῶν ἀρίστων γὰρ ἐν
 κείνῳ τῷ ἄγῳ ἄλλοτε ἔ
 γινῆσθαι δακρυοπέπλους κρηῶν,
 ε̄ περιεθῶν λίγνο.
 καὶ ἀσπαραγθῶν ε̄ ἀδύρηναι.

10

Errò nam quispiam senex, at non
 Indigena; non adiiisset is vnquam
 Lucum glabrum Erinnyum grauium,
 Quas tremimus vel dicere.

Nec intuentes transimus.

Neque id sanè iniuria, cum tantopere essent graues ac implacide, vt siquis spectandi causa vel cede vel aliquo incesti aut impietatis genere pollutus in Eumenidum tēplum illud intrasset, quod illis Orestes in Gerynea Achaicæ oppido dicarat, continuo fieret mente captus, dirisque terroribus exagigaretur, vt ait Pausanias in Achaicis. Illas arbitrati sunt antiqui vestibus atris fuisse indutas, vt ait Isacius, ac nigras vestes, Erinnyum velles appellarunt, quas Ῥυτινοὺς ἰσθῆρας vocauit Lycophron. Colebantur eximia religione Erinnyes in Telphusia ciuitate Arcadiæ, vt ait Isacius, quibus ouis nigra p̄gnas mactabatur, totaque comburebatur in Camia Peloponnesi, vt ait Sophoclis enarrator. fiebant vero illa sacra tacite, & quietis tempore, neque quisquam è nobilibus his sacrificiis interesse iure religionis poterat, vt scriptum reliquit Polemo. Tum illi sacerdotes, qui hæc sacrificia faciebant, Hefychidæ nominabantur. Hinc & aries sacer Hero taciturno ante solennia immolabatur, quem boni ominis gratis appellabant, cuius sacellum fuit apud Cydonios extra nouem portas. Quòd vero in illis sacrificiis meliceris etiam vte-
 re ntur, testatur Callimachus in his carminibus;

20

Νεφέλαι καὶ τῆσι δὴ μελιθεῖαι ἴσται
 ἀστῆραι καὶ τῶν ἰσχυρῶν ἑσυχίδαι.

Mellitos succos semper ieiuna sacerdos

Vt re perpetuis assolet Hefychidis.

Magnus erat omnino labor has inuocare, magnaque opus erat veneficis mulieribus sacrificiorum multitudine, quæ illas ad se allicerent, (nam & hæc plurimum conferre ad veneficam facultatem putabantur) quod patet ex iis carminibus Orphei in Argonauticis, vbi Medea sacrificat pro Iasonis incolumitate, veneficisque conatur draconem sopire. Non enim illa sacrificia quæuis ligna admittebant, ex quibus ignis fieret, sed cedrum tantum, & alnum, & Iuniperum, & thamnum: è quibus pyra fiebat ante foueam quandam triplici ordine excavatam, tum victimarum illis sacrificiis conuenientium sanguis in foueam effundebatur; ac corporum membra super pyra vtebantur cum quibus multæ res, multaque herbarum genera miscebantur cū precibus.

40

S

cibus.

Mythologia.

cibus, quorum magna pars continetur in his versibus;

Σύνριτοι παρμίλασαι εκυλάνας Τριώνος ἱερύνας •
 Αἴματι δ' αὖ καλκασθὺς ἰδὲ Τριόλιος Ἴριβα •
 κίκασιτι εχρίσῃ, ἰστίτι φύλλαισιν ἀνδία •
 Ἀγχιφύλασ' ἱερύριτι, ἰδὲ χαλαίριτι, αὐτὰρ ἱππῶνα
 Νόβας ἱμπλόσας εκυλάνας φετρίσιτι ἰθια
 ἴδασι, ἴδ' αὖ μοι χαλάσας χυρίσας πηρὶ βίβρα •
 Ἴρφισαὺς ἰατάρισι φέρσι, κρη δ' ἀπυχθία χαλαίτι
 κρηίας ἰλλισάρισι, αἴδ' ἰ Τριόλιος ἱππῶνας •
 ῥύλασαι κρηίας ἀμολύσιτι βιρίβρι •
 Τιασιφύλασι κρη δ' ἄλλασαί, κρη δ' ἰαρίσασα •
 Ἀζολίαν πικνάσας φέσιτι σίλας ἀλαίνας •

10

Maestui catulos tres toto corpore nigro.
 Purpura tum mista & lanaria sanguini eorum.
 Scissi lis & cneus, pulicaria tristis, & vna
 Additur his anchusa rubens, & chalcimus, inde
 Oppletos ventres catulorum in vasa repono.
 Funditur ad foueas lymphæ, atque omenta, cauatas.
 Induor & nigras vestes, odiosaque pulsans
 Aera vocans oro, quæ me audiuere repente.
 Rumpentes tetrici feralla monstra baratri
 Accensasque tulere faces, crudeleque lumen,
 Tisiphone, & simul Allecto, & diuina Megæra.

20

Existimabatur vinum illis omnino non placere in sacrificiis, quare Oedipus, ut diximus, cum in illarum lucus accessisset, iubetur ab accolis eius loci aquam perenni fonte afferre, deinde pocula quædam in hunc usum parata coronare & labra & ansas lana iuuenis agnæ, ut scribit & Theocritus in Pharmaceutria. Deinde cum steterit ad orientem Solem inferias effundere mulsu, neque vinum villo pacto afferre: sed post effusas inferias iubetur nouem ramos oleæ ambabus manibus ter ad terram cum precibus desistere & deicere. Fiebant coronæ de narcisso, quibus coronabatur his deabus sacrificantes, quæ planta illis erat dicata: siue quia apud sepulchra plerumque nasceretur, siue quia illæ corporis ac timoris essent. De hæc, quod conuenit cum Narcissi nomine. Hanc fuisse plantam vna cum croco coronis Eumenidum dicatam, restatur Sophocles ita in Oedipode colono;

30

ἡ καλλιφύλασι κατ' ἑραρ ἀπὸ
 Νάρκισσῃ, μεγάλαισιν ἰαῖσι
 Ἀρχαίῃσι Τριόλιος δ', ἰ
 χρυσαυγὴ κρηίας •

40

O pulchris racemis in dies semper
 Narcisse magnarum Dearum
 Antiqua coronæ, simul &
 Aureus crocus.

Scriptum reliquit Pausanias in Arcadicis Cererem aliquando fuisse nominatam Erinnyem, quia Neptunus, cum illius filiam quærentis amore captus esset, illam conatus est vitare: sed cum in equam se Ceres vertisset, & ad Oncium inter armenta pasceretur à Neptuno cognita nihilominus compressa est, cum is equi formam cepisset. Id cum illa grauissimè tulisset, quia furere

Arcades

Arcades erinnire dicunt, dicta fuit eo nomine. Apud eosdem erecta fuit Erinnyis statua, quæ manu sinistra cistam, dextera facem præferebat. Plutarchus in libello quem scripsit de sera numinis vindicta, unâ tantum Erinnyem esse putavit, quæ Adrastix Iouis ac Necessitatis esset filia vindex & scelerum ministra: & quæ omnes animas huc illuc cursitantes & tergiversantes comprehenderet, ad supplicium raperet, & in æternas, inauditas, profundissimasque tenebras demergeret. Nunc quid hæc significant perquiramus. Nullus stimulus vel acrior vel vehementior conscientia homines ad confitendū impellere potest, quæ vel sine testibus seiprodit: quare illa est diligentissima iudicum inferorum ministra. Hi timores, qui traditi sunt in fabulis, flagitiosis hominibus assidue ante oculos obversantur. Nam, ut ait Cicero in oratione pro Roscio Amerino, nolite putare, quemadmodum in fabulis sæpenumero videtis, eos, qui aliquid impiè scelerateque commiserint, agitari, & perterri Furiarum rēdis ardentibus; sua quæque fraus, & suus terror maxime vexat: suum quenque scelus agitac, amentiaque afficit: suæ malæ cogitationes, conscientiaque animi terrent. Hæ sunt impiis assidua, domesticæque Furig, quæ noctes diesque pœnas præteritorum peccatorum à consceleratissimis hominibus repetunt. Atque Orestes nihil aliud esse, quàm conscientiam commemoravit apud Euripidem in sua tragædia, quæ ipsum pro Furiis assidue corqueret & exagitaret, ut patet ex his.

10

20

*Τιχρηνα πειραξαι τις ἀσπίδαυεσσι στεραι,
ἐκ τῶν τῶν, ἢ τῶν τῶν ἀδύσῃσιν ἄσπιδου.*

Menel. Quis conficit morbus? quid est tibi mali?
Orest. Quod multa feci turpia hinc conscientia.

Quid enim aliud sunt istæ Furix, quàm affectuum vindices, vel potius affectus commissorum scelerum causa? omnia enim flagitia, quorum nobis sumus conscii, vel per invidiam, vel per odium, vel propter spem alicuius commodi committuntur. Idecirco *τιχρηνα* ultio, quæ rēdes est, quod scelus per iram aut odium nascitur, quod vleiscitur Tiphone. *πειραξαι* vero invidere significat, quæ Megæra per invidiam commissa peccata punit. At *ἄσπιδου* nunquã cessantem significat, quæ titillatio est voluptatum: per quas in peccantes Allecto animaduerit. Hæ dicuntur Noctis filix, propter inscitiam mortaliū, & ignoracionem rerum futurarum. Quis est enim omnium mortaliū, qui non turpe putet, si rem diligentius perpenderit, se illa propter brevissimas voluptates committere, quæ mox æterna supplicia consequentur? aut quis non intelligat indecorum esse hominē tanquam belloam huc illuc his impuris voluptatibus agitari? ex ignoracione sui igitur nascuntur hi affectus, qui vbi in aliqua scelera homines impulerint, discruciatum animus, quorum recordatio sit quæsi crudelissimi & infellicissimi in animo tortores. Alii Iouis terrestris & Proserpinæ filias illas esse tradiderunt, & id quidem iure optimo: nam cum Pluto præsit diuitiis, Proserpinaque sit vis frugum, ut

30

40

Mythologiæ.

miè bonum & Dei amicum esse virum opulentum aut egregiè sceleratum, & Diis hominibusque inuisum illum, qui multa possideat: quoniam nulla diuitiarum præstantia vel bonitatis vel malitiæ patitur mediocritatem. Idem sensisse mihi videntur, qui è turpibus partibus Saturni & ex terra natas esse Erinnyes putarunt. Quid enim Saturnus est, nisi tempus? aut quid pudendæ partes, nisi turpitudines quæ in ipso tempore committuntur? terra omnium diuitiarum parens est, ex quibus nascuntur. Sûnt igitur illæ animi sollicitudines, quæ ob diuitiarum facultatem exurgunt per temporis opportunitatem. Qui Saturni & Eponymæ filias putarunt, nil diuersum ab his sentiebant. Hæc, & quæ dictæ sunt superius rationes, in idem recidunt: nam qui Saturni, qui Noctis, qui Terræ, qui Tenebrarum filias esse Erinnyes arbitrati sunt, solo inter se nomine differebant, re ipsa idem putarunt. Quidam Erinnyas dictas crediderunt, quia imprecationes exaudirent: nam *ai-pis* imprecationes significari inquit, *ai-vas* vero perficere & exaudire. Alii quia in terra habitent, cum *ipa* sit terra, *rai-vas* habitare est. Dicuntur nate Erinnyes die quinto Lunæ, ea ratione quæ dicta est superius. Aeripedes dictæ sunt, quia cum Dei sint ministræ, scelerumque vltices tardè ad impiorum supplicia mitterentur, non enim Deus repente in Sceleratos animaduertit, sed pro tarditate temporis, grauitatem penarum compensat. Aeriuagæ dictæ sunt, quia citissime ad impiorum penas conuolarent vbi Deus aliquos vel publicè vel priuatim punire statuisset. Ego tamen aeriuagas ea de causa fingi crediderim, quia vbi vel pestis, vel fames homines inuadit, vel bellorum motus excitantur in animis mortalium, id ex aere quodammodo affecto ita Deo iubente proveniat. Nam hæc tria morborum genera ita sunt inter se connexa, vt ex iisdem parentibus & eodem partu nata sint, quod ita expressit Virg. lib. xii.

10

Hæ Iouis ad solium, & cuique in limine Regis
Apparent; acuuntque metum mortalibus ægris:
Si quando læthum horrificum, morbosve Deum Rex
Molitur, meritas aut bello territat vibea.

20

Dicebantur habitare in vestibulo inferorum, quia solliciti sunt præcipuè animi morientium, grauiusque torquentur recordatione præteritorum scelerum; quod etiam senserunt ii, qui dixerunt illas ad vnam Stygis in antro quodam habitare. Hoc antrum quid est aliud, nisi obscurissimus cordis & conscientie recessus, in quo latent hæc cogitationes, & animorum sollicitudines? Quod per hæc significare voluerunt antiqui soli viro bono omnia esse ruta, solamque integritatem & innocentiam homines intrepidus & tranquillous ad omnem fortunæ commutationem perducere, iam explicauimus superius, ac de furiis fatiis, nunc dicendum est de carcere impiorum.

40

De Tartaro.

Cep. XI.

Vbi sceleratorum animæ multis grauisissimisque vitiis contaminatæ per tormenta fuerint cognitæ à iudicibus; quod inter voluptates per cætorum hominum iniurias vixerint, quod patriam prodiderint, quod multos ob diuitias fefellerint, quod propter auaritiam vel amicos, vel viros bonos, vel parentes, vel benemeritos deseruerint, quod Deorum immortalium religionem ob pecuniam, cultumue neglexerint, illæ Furiis prædictis traduntur